

РЕШЕНИЕ

№ 7340

гр. София, 27.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, XIX КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ, в публично заседание на 27.10.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Катя Аспарухова

**ЧЛЕНОВЕ: Мария Ситнилска
Елка Атанасова**

при участието на секретаря Елеонора М Стоянова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **6384** по описа за **2023** година докладвано от съдия Елка Атанасова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.285, ал.1, изр.2 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража /ЗИНЗС/, във вр. с глава дванадесета от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по касационна жалба от И. П. С., чрез адвокат Л. Г. от САК, срещу Решение № 3458 от 29.05.2023г., постановено по адм. дело № 1411/ 2022г. по описа на Административен съд София - град, I отделение, 69 състав, с което е отхвърлен искът на касатора срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 15000 лв., претърпени при обиск на 03.02.2022 г.

Въведени с жалбата са касационните основания по чл.209, т.3 АПК – неправилност на решението поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост. Искането до съда е за отмяна на решението и постановяване на решение по същество. Поддържа се, че като е оставил без уважение доказателствените искания на касатора за допускане на събирането на гласни доказателства, както и на писмени такива, последните за установяване на факта на колко лишени от свобода е извършен обиск за времето от 15 до 17 часа на процесната дата, първоинстанционния съд е допуснал съществено процесуално нарушение и изводите му за липсата на един от елементите на отговорността на държавата по чл.284 ал.1 от ЗИНЗС е необоснован.

В съдебно заседание пред Административен съд София-град, касаторът не се явява. Представява се от адв. Л. Г., която поддържа касационната жалба и моли за постановяване на решение, с което се отмени решението на първата инстанция и делото се върне за ново разглеждане от друг състав..

За ответникът, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, не се явява представител. В писмено отговор на касационната жалба, както и в молба от 26.10.2023г., чрез пълномощник – юриконсулт М., се оспорва касационната жалба и се моли съдът да остави в сила обжалваното решение. Претендира присъждане на юриконсултско възнаграждение.

Според участващия в производството по делото прокурор от Софийска градска прокуратура касационната жалба е неоснователна.

Съдът, като провери служебно на основание чл.218, ал.2 от АПК, съответствието на решението със съществените процесуални правила и материалния закон, намира за установено следното:

Касационната жалба е допустима. Подадена е в срока по чл.211 АПК от надлежна страна, за която съдебният акт е неблагоприятен.

Производството пред АССГ е образувано по искова молба на И. П. С. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 15000 лв., претърпени при обиск на 03.02.2022 г., когато, според твърденията в исковата молба, касаторът бил конвоиран от Затвора [населено място] до Затвора [населено място] и след обиск на трети пост бил вкаран в буфера, където го държали близо 30 минути, преди да му дадат протокол за обиска. Според изложеното в исковата молба двама от служителите на надзорно-охранителния състав му казали „М.“, което за него било обида, а по време на обиска старшините му се подигравали, защото представил документ за личния си часовник, издаден от Затвора П..

Именно тези действия обосновават исковата му претенция за обезщетение в размер на 15 000 лв., тъй като вследствие на тях преживял емоционален стрес, страх и обида от унижителното отношение и приложения психически тормоз спрямо него.

Първоинстанционният съд е установил от фактическа страна, че на датат, посочена в исковата претенция ищецът е изтърпява наказание „лишаване от свобода“ в Затвора [населено място], като на 03.02.2022 г. бил конвоиран в Затвора [населено място].

Съобразно удостовереното в протокол за претърсване и обиск от 03.02.2022 г., 16:40 часа, С. М. П. – служител на Пост № 3, извършил обиск на л.св. И. П. С., при който не били открити неразрешени за внасяне и държане вещи. Л.св. С. вписал в протокола „имам възражения“, но не посочил конкретни такива. Според докладна записка от 02.12.2022 г. на мл. експерт С. М. П., при приемането на л.св. И. П. С. на 03.02.2022 г. била приложена стандартна процедура по обстоен личен обиск, изготвяне на необходимата документация и конвоиране до мястото за настаняване. Обискът, изготвянето на документацията и изчакването на служител, който да конвоира даден лишен от свобода, отнемали време. От съдържанието на докладна записка от 02.12.2022 г. на мл.инсп. Д. Р. С., съдът установил, че мл.инсп.С. на 03.02.2022 г. е проверил багажа на л.св. И. П. С. при приемането му на 3-ти пост. Спрямо лицето не било упражнено арогантно държане или действия, различни от стандартния обиск. Всички лишени от свобода, притежаващи часовник или някаква техника, следвало да имат бележка за собственост. При обиска И. С. представил такава бележка и часовникът му бил върнат. Съдът приел, че нямало определено време за проверка на

багажа и за изготвяне на необходимата документация, а времето според обема на багажа и постъпилите в момента лица. По време на престоя на 3-ти пост изчакващите за проверка л.св. били настанени в помещение с питейна вода и санитарен възел.

Първоинстанционния съд се е позовал и на докладна записка от 05.12.2022 г. на инспектор С. С. Г., според която, на 03.02.2022 г. същият е бил Дежурен главен надзирател (Д.) в Затвора С., отговарящ за приемането на новопостъпили осъдени лица и такива с мярка за неотклонение „задържане под стража“, като се приемали и лишени от свобода от други затвори, чужди преводи за доизтърпяване на присъдата, чужда делегация от други затвори за процесуално-следствени действия, за явяване по дела и за лечение на територията на СБАЛЛС С.. За да докажат при извършване на проверки и на личен обиск собствеността на дадена вещ или притежавана електротехника, л.св. следвало да притежават служебна бележка, издадена от служител Н.. Служителят Г. не си спомня на 03.02.2022 г. л.св. И. С. да е пожелал среща с него или да са провеждали разговор.

С писмено доказателство - докладна записка рег. № 1694 от 31.01.23 г. на инспектор С. С. Г. – главен надзирател 3-та степен в Затвора С., съдът установил, че на 03.02.2022 г. за денонощието са приети: 4-ма новопостъпили в затвора л.св.; 5-ма л.св. – чужда делегация от други затвори; 5-ма л.св.- обратна делегация; 28 л.св. – друг разход, или общо 43-ма лишени от свобода, а според пояснението в писмо рег. № 8521/31.01.2023 г. на ГДИН- Затвора С., под „друг разход на лишени от свобода“ се има предвид излизащите в домашен отпуск и завръщащите се от отпуск (обичайно в 17:00 часа), излизащи във временно прекъсване на наказанието (В.) и завръщащи се от него, излизащи за външни болнични заведения и завръщащи се от тях. На всички тези лица задължително се извършвал обиск и проверка на личните вещи, за което от служителите се съставял протокол, независимо дали са намерени или не са намерени забранени вещи. На излизащите в отпуск и във В. задължително се издавали служебни бележки с данни за самоличността и периода на престой извън затвора, а за незавърналите се навреме (обичайно около 17:00 часа) се изготвяли докладни записки до началника на затвора и съобщения до ГДИН и СГП. Тези действия се извършвали от 3-ти пост и от Д.. Не се измервало количеството/обема на багажа на л.св., тъй като липсвало законово ограничение на количеството или обема на багажа, каквото имало единствено относно вида на вещите.

Съдът е оставил без уважение искане за извършване на разпит в качеството на свидетели на инспекторите, извършили обиск на касатора, като е приел, че от тези лица има представени и приети писмени доказателства – докладни записки, установяващи обстоятелствата по обиска, както и преценил отдалечеността на случая във времето, което неминуемо възпрепятства субективното възпроизвеждане на детайли от това събитие и факта, че служителите от НОС вече са възпроизвели възприятията си по случая по реда на чл.284, ал.3 от ЗИНЗС, а по отношение на доказателствено искане за установяване на часа на обиска, е указал, че доводите за късния час, ще бъдат тълкувани в полза на ищеца. Във връзка с доказателственото искане на ищеца, за събиране на писмени доказателства, относно здравния статус на ищеца, първоинстанционния съд е оставил същото без уважение, като неотнормимо.

При горната фактическа обстановка, за да приеме исковата претенция за неоснователна и недоказана, съдът е анализирал правната уредба за извършването на обиск на лишени от свобода лица, съобразно компетентностите на надзорно-охранителния състав (чл.85, ал.2 от ППЗИНЗС), случаите на задължителен

обиск на лишените от свобода в хипотезите на чл.92, ал.1 от ЗИНЗС сред които и при влизане и излизане от мястото за лишаване от свобода (т.1), в която хипотеза е извършен обиск на касатора от 03.02.2022 г. , начина по който се извършва обиска /чл.93, ал.1 от ЗИНЗС / и съставянето на протокол, в който се отразяват резултатите от провеждането му, съдържанието на протокола (чл.95, ал.2 ЗИНЗС) и реда за извършването на обиск - чл.87, ал.1 и ал.2 от ППЗИНЗС, вкл. и предоставянето на екземпляр от протокола на обискираното лице.

Обсъдил е подробно оплакванията на ищеца за нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС при обиск на 03.02.2022 г., когато той бил принуден да чака около 30 минути, за да му дадат протокол за обиска, при който служителите на НОС му се подигравали и обиждали с думата „М.“ и отказали да му признаят служебна бележка от Затвора П. за притежаван личен часовник и приел че за недоказани твърденията на ищеца, че е обиждан и че не му е призната служебна бележка за притежаван личен часовник. Обосновал е, че часовника не е иззет, което е косвено указание, че притежаването на личната вещ е признато от проверяващите служители на НОС, както и че ищецът не е вписал конкретни възражения в протокола за обиск.Изложил е подробни доводи и относно продължителността на обиска, съобразно и практиката на ЕСПЧ по приложението на чл.3 от ЕКПЧ.

В заключение първоинстанционния съд е приел, че липсват доказателства, че при обиска на 03.02.2022 г. спрямо касатора е използвана обидната дума „М.“, че липсват данни, че не му е признат документ за притежаван личен часовник, като продължителност на обиск и изчакване на документацията за него от 30 минути, не попадат в предметния обхват на чл.3 от ЕКПЧ, респ. в чл.3 от ЗИНЗС и при липса на един от елементите на отговорността на държавата по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС, а именно незаконосъобразно поведение по чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, което да е в нарушение на абсолютната забрана по чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС, е оценил исковата претенция за неоснователна.

Решението е правилно.

Материално-правна уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал.1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и установява забраната осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко и унижително отношение.

Както е посочено и в обжалваното решение - основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС и 3) причинна връзка между нарушението на чл.3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Деликтната отговорност на държавата не се презюмира от закона, поради което в тежест на ищеца /по аргумент от чл.154, ал.1 ГПК, вр. чл.144 АПК/ е да проведе главно и пълно доказване на осъществено нарушение на чл. 3 от страна на органите по чл.284, ал.1 ЗИНЗС. Доказването на настъпването на неимуществени вреди, за които

нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС е въвела оборима презумпция, не подлежи на главно доказване от ищеца, а на оборване от ответника по пътя на обратното доказване, което също следва да бъде пълно. Тази оборима презумпция се простира и върху третия елемент на фактическия състав на деликтната отговорност – причинна връзка между нарушението на чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат и това е така, доколкото нормата на чл.284, ал.5 ЗИНЗС изисква доказване единствено на нарушение на чл. 3 ЗИНЗС, за да се приеме настъпването на неимуществени вреди от това нарушение – „в случаите по ал.1 настъпването на имуществените вреди се предполага до доказване на противното“.

Споделят се изводите на АССГ, 69-и състав, че на 03.02.2022г. не е доказано по делото незаконосъобразно поведение по чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, което да е в нарушение на абсолютната забрана по чл.3 от ЕКПЧ и чл.3 от ЗИНЗС и съответно да е довело до претърпени неимуществени вреди от ищеца.

От събраните по делото доказателства се установява, че на 03.02.2022 г. на И. П. С. е извършен личен обиск и претърсване, но начина на извършването му не е в нарушение на чл.3 ал.2 от ЗИНЗС. Действията, за които се твърди, че са извършени от длъжностните лица от администрацията на ответника, не противоречат на посочените от първоинстанционния съд разпоредби от ЗИНЗС, а продължителността на обиска не обуславя отговорност на ответника за неимуществени вреди на това основание. Няма и доказателства, извън твърденията на ищеца, които да установяват, че обискът е извършен по нехуманен и накърняващ честта и достойнството на ищеца начин, както и че при извършването му ищеца е обиждан от служителите на ответника.

Както правилно е посочил АССГ 69-и състав, не се установява при процесния обиск да не е признат документ за притежаван личен часовник и часовника е върнат на И. С., нито може да се приеме, че разхвърлянето на вещи на ищеца при извършване на обиска е незаконосъобразно, тъй като се касае за действие, необходимо за осъществяване на преследваната цел - намиране на неразрешени за държане и ползване вещи. Тези изводи се потвърждават от събраните писмени доказателства. При законосъобразно извършена оценка на доказателствата е правилен извода на първоинстанционния съд, че не са доказани твърдяните от ищеца нарушения на органи или служители на ГДИН по повод на спорния обиск от 03.02.2022 г.

В касационната жалба и в позицията по същество, касатора твърди, че поради несъбирането на относими гласни доказателства е постановено неправилно решение. Този извод не се споделя от касационната инстанция. Законосъобразно е отказано събирането на гласни доказателства, като изводите на първоинстанционния съд относно неотноситимостта им се споделят напълно от настоящия състав.

По тези съображения, касационният състав намира, че не се установяват твърдените в жалбата нарушения на първоинстанционния съд, представляващи касационни основания за отмяна на решението по чл. 209, т. 3 от АПК, и жалбата следва да бъде отхвърлена, а постановено решение – оставено в сила.

Ответникът претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение, но въпреки изхода на делото не му се следва такова. Настоящият касационен състав споделя разбирането за недължимост на юрисконсултско възнаграждение, доколкото приложимата специална норма на чл.286, ал.2 ЗИНЗС не урежда изрично присъждане на юрисконсултско възнаграждение при отхвърляне на иска.

Предвид горното и на основание чл. 222, ал. 1 от АПК, Административен съд София -

град, X. касационен състав

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 3458 от 29.05.2023 г., постановено по адм. дело № 1411 по описа за 2022 г. на Административен съд София - град, I отделение, 69 състав.

РЕШЕНИЕТО е окончателно и не подлежи на обжалване и протест.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.